

Skromni rezultati v Londonu

Ko prebiramo časopisna poročila o poteku konference treh zunanjih ministrov, ki se v soboto končala, se ne moremo otresti vtisa, pa naj si bo, da beremo komentarje desničarskih ali pa kritiko levičarskih listov, da odražajo problemi, s katerimi se pečajo Acheson, Bevin, Schuman in njihovi svetovalci, v marsičem misli, ki jih je ameriški zunanji minister navedel v svojem februarjem govoru o smotnih ameriške zunanje politike v sedanjem razdobju hladne vojne med Zahodom in Vzhodom. Za glavno načelo, ki je važno za politične smotre ZDA v miru, je navedel Acheson možnost sporazuma med nasprotniki v hladni vojni, toda ta sporazum bi moral soneti na upoštevanju obstoječega dejanskega stanja. Kakor si je Acheson zamislil »obstoječe« dejansko stanje pa je razvidno iz ostalega govora: »... V naši politiki smo si prizadevali, da zgradimo tak položaj, ki naj razširi področje, za katerega naj bi veljal možen sporazum, kar pomeni, da moramo ustvariti močne točke namesto šibkih, ki danes veljajo za mnoga področja. Glede Nemčije je naša politika v poskusu, da obnovimo nemško gospodarstvo... da bi tako Nemčija postala važen del zahodnoevropske skupnosti. Enaki so bili tudi naši smotri za okupacijo Japonske, kolikor velja to za azijski del sveta... Ves smisel gospodarskega obnovitvenega programa v Zahodni Evropi je v tem, da ustvarimo trdnost namesto šibkosti na tem področju.

Glavno pozornost so v začetku razgovorov zahodni diplomati posvetili vprašanju, kako spremeniti Zahodno Evropo v »trdnino« področje.

Zahodna Nemčija ima v seznamu šibkih točk gotovo eno prvih mest. O tem so si na začetku bolj ali manj na jasem.

Težnja vlade Združenih držav Amerike, da okrepi položaj Zahodne Nemčije — tako gospodarski, kakor tudi politični — je došla že več vidnih izrazov. Najbolj pa se je pokazala ta težnja v predlogu francoskega zunanjega ministra Schumana, ki ga je podal takoj po razgovorih z Achesonom. Ta predlog, ki ga nekateri komentirajo tolmajsko kot »zahvalno« za ameriško pomoč Francozom v Indokini, vsebuje načrt, po katerem bi se naj francoska in nemška jeklarstva ter premogovna industrija združili pod skupno »mednarodno« upravo. Ta predlog ni tokov nov, kot bi ga hoteli nekateri prikazati, kajti že prej je isto predlagal Mc Cloy, ameriški visoki komisar za Nemčijo, pa tudi predstavnik Marshallovega načrta Hofman. Francosko desničarsko in vladno časopisje je Schumanov predlog sprejela z velikim navdušenjem, prav tako tudi zahodnonemški listi, ki podpirajo Adenauerjevo politiko. Naravno je, da so ameriški listi »Schumanovo« iniciativo pozdravili. Toda britansko časopisje je bilo glede tega bolj skeptično. Londonski krogi so že ponovno izrazili svojo bojazan glede nemške konkurence na svetovnem tržišču, zato so posebno britanski listi, ki zastopajo interese angleške težke industrije (Birmingham), v pr. »Daily Express« ostro napadli predlog francoske vlade. Konference zunanjih ministrov v Londonu naj bi izgladile tudi to nasprotje, kakor tudi vsa ostala »nevarna« nesoglasja, ki ovirajo varnost zahodnega sveta.

V okviru razpravljanja, kako okrepiti »šibke« točke, spada tudi vprašanje »kronične nevarnosti« v mednarodni trgovini, ki postavlja zahodnoevropske države v težak položaj nasproti ameriški vplivu na svetovnih tržiščih. Ni dolgo tega, kar

je londonski »Times« ta položaj označil za takega, da ni pričakovati nobenega izboljšanja, posebno se, ker so strokovnjaki OZN, ki so pretresali gospodarski položaj zahodnoevropskih držav bili mnenja, naj bi morda te države črpale vire za preskrbo in iskanje novih tržišč v tistih delih sveta, ki še niso popolnoma raziskani. Naravno je, da takšna rešitev ni zadovoljila gospodarstvenikov držav Zahodne Evrope, posebno Anglije in Francije, temveč je še bolj zaostriła nasprotja, ki vladajo v gospodarstvu kapitalističnih držav.

Delo londonske konference pa ni omejeno zgolj na vprašanje, kako »spremeniti« ali koordinirati politiko zahodnih sil v Evropi oziroma, kako okrepiti položaj Atlantskega pakta s pomočjo stalnega političnega odbora, ki ga je predlagal predsednik francoske vlade Bidault, temveč obsega tudi vprašanje drugih »šibkih« točk zahodne politike, v prvi vrsti vprašanje Daljnega vzhoda in Jugovzhodne Azije.

Potem ko je ameriška politika doživela polom na Kitajskem, se ameriška diplomacija trudi ugotoviti ostale ogrožene točke. Teh pa ni malo: Korejo ni mogoče šteti med »trdnine« postojanke po Achesonovem mnenju; spreminjanje Japonske v nekako zahodno Nemčijo v Aziji pa resno boga Britance, ki jim preti japonski dumping na šterlingovih področjih ne samo v Aziji, marveč tudi v Afriki in — celo v Južni Ameriki. O razmerah v Indokini, ki jo je novinarica Mc Cormick v »New York Herald Tribune« označila kot azijsko »Grčijo«, sta razpravljala že v predhodnih razgovorih Acheson in Schuman, tudi Indokine ne more zahodna diplomacija uvrstiti med »trdnine« področja, kajti ne francoska vojska ne ameriški denar in orožje niso mogli zameriti v petih letih, odkar traja »umazana vojna« proti vietnamskim, revolucionarnega narodnoosvobodilnega gibanja v tej deželi.

Opazovalci so dobili vtis, da so uspehi konference manjši, kakor so pričakovali. Načrti o okrepitvi Atlantske skupnosti so se zelo zmanjšali, skupna politika v jugovzhodni Aziji je omejena zgolj na Indokino.

Opazovalci so dobili vtis, da so uspehi konference manjši, kakor so pričakovali. Načrti o okrepitvi Atlantske skupnosti so se zelo zmanjšali, skupna politika v jugovzhodni Aziji je omejena zgolj na Indokino.

Opazovalci so dobili vtis, da so uspehi konference manjši, kakor so pričakovali. Načrti o okrepitvi Atlantske skupnosti so se zelo zmanjšali, skupna politika v jugovzhodni Aziji je omejena zgolj na Indokino.

Konferenca držav Atlantskega pakta

London, 15. maja. Izredni dopisnik francoskega radija na konferenci 12 zunanjih ministrov držav Atlantskega pakta poroča:

Danes se je začela v Londonu pod predsedstvom ameriškega zunanjega ministra Achesona konferenca 12 zunanjih ministrov držav Atlantskega pakta. Konference se udeležujejo Anglija, Amerika, Belgija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Danska, Islandija, Francija, Italija, Portugalska in Kanada. Zunanji ministri 12 držav bodo predvsem obravnavali načrte zunanjih ministrov treh velisil, ki so pravkar končali svojo ožjo konferenco v Londonu, to je, učinkovitost dosedanjih izvršilnih organov Atlantskega pakta, vprašanje Nemčije in nato še sklepe 12 ministrov narodne obrambe, ki so pred kratkim zasedali v Haagu.

Zveza sindikatov Jugoslavije izstopila iz Svetovne sindikalne federacije dela

Beograd, 15. maja. (Tanjug) Na XI. plenumu Glavnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je bil danes v Beogradu, je bilo sklenjeno, da Zveza sindikatov Jugoslavije izstopi iz Svetovne sindikalne federacije dela. Plenum je sklenil, da bo prekinil vsako zvezo s Svetovno sindikalno federacijo, dokler ne bo ta Federacija do temelja spremenila dosedanje politično

smer v bistvenih vprašanih mednarodnega sindikalnega gibanja in dokler ne bodo spremenili negativnega stališča današnjega vodstva SSF do Zveze sindikatov Jugoslavije in socialistične Jugoslavije. Plenum je prav tako izjavil, da Zveza sindikatov Jugoslavije ne bo pristopila k nobeni sedanjim mednarodnim sindikalnim organizacijam.

Zmaga opozicije v Turčiji

Ankara, 15. maja. Pariški radio poroča, da je na večerajšnjih parlamentarnih volitvah izvojevala opozicijska demokratska stranka popolno zmago. Prvak demokratske stranke, bivši preds. turškega parlamenta zatrjuje, da

je dobila demokratska stranka najmanj 350 mandatov od 487, kolikor ima turška narodna skupščina poslancev. Najmanj 9 sedanjih ministrov je izgubilo mandate, med njimi tudi predsednik vlade in minister za zunanje zadeve. Predsednik republike je baje izgubil svoj poslanski mandat v Ankarli, pač pa je bil izvoljen v nekem drugem volivnem okraju.

Občinske volitve v Angliji

London, 14. maja. (Tanjug) V 83 velikih mestih Anglije razen v Londonu ter v 309 manjših krajih so bile volitve za tretjino članov občinskih svetov. Po končenih volivnih izidih je dobila konservativna stranka 279 novih mest, izgubila pa jih je 69. Laburistična stranka je dobila 81 mest manj, kot jih je imela prej, neodvisna pa 109 manj. Od 347 kandidatov Komunistične partije ni bil izvoljen niti eden.

V nekaj vrstah

London, 15. maja. Konferenca zastopnikov članic Britanske skupnosti narodov o vprašanih gospodarske pomoči jugovzhodni Aziji, se je začela danes v Sidneyu. Konference se udeležujejo delegati Avstralije, Kanade, Ceylona, Indije, Pakistana in Nove Zelandije.

Kuomintang je izgubil na Hainanu 30.000 mož

Peking, 15. maja. (Ag. Nova Kit.) Po poročilu poveljstva IV. ljudske armade je bilo v bitki za otok Hainan onemogočeno nad 30.000 Kuomintangovih vojakov in oficirjev. Boji na otoku so se začeli 17. aprila z izkrcanjem narodnoosvobodilnih enot in so končali 30. aprila, ko je bil na Hainanu popolnoma zlomljen odpor Kuomintangovih čet. Med vojnim plenum je okrog 1600 pušk in strojnih pušk, 447 različnih topov, 140 kamionov in oklopnih voz in ena ladja. Z osvoboditvijo otoka Hainana so bile ustvarjene ugodne možnosti za osvoboditev Formoze, otokov Čušan in Kinena, zadnjih oporišč Kuomintangovih ostankov.

Novi udarniki med železničarji

Delovni kolektiv nadzornišva za zgradbo pri direkciji železnice v Ljubljani je spet proglasil 32 udarnikov. Od teh sta klepar Oskar Mežnar in kovač Franc Bahar že četrti udarniki. Novi udarniki-železničarji ponovno dokazujejo svojo pripravljenost, da čim več prispevajo za izpolnitev Titove petletke.

Pregled dela Ljudske fronte v Beogradu

Na zasedanju plenuma Ljudske fronte Beograda so poročali o velikih pomocih, ki so jo dajale frontne organizacije ljudski oblasti pri izpolnjevanju nalog lokalnega gospodarstva ter socialnega in zdravstvenega skrbstva. Pri urejevanju mesta je sodelovalo 511 prostovoljnih delovnih brigad, ki so imele nad 125.000 brigadnikov, članov Ljudske fronte in Ljudske mladine. Te brigade so opravile veliko delo v vrednosti nad 82 milijonov dinarjev. Za industrijo so zbrali beograjski frontovci nad 1.380.000 kg starega železa in nad 150.000 kg drugih odpadkov.

Med letom je bilo 24 tečajev za prvo pomoč, ki so imeli nad 10.600 udeležencev. Člani Ljudske fronte so sodelovali tudi z velikim uspehom pri tednu matere in otroka, pri borbi proti jetiki, pri cepitju, pri akciji denarnega varčevanja, pri popisovanju stanovanj itd. Nad 14.000 beograjskih žena je šivalo za otroška zavetišča in dijaške kuhinje. Nad 1260 zborov volivcev se je udeležilo nad 94.000 frontovcev, ki so stavili nad 11.000 koristnih predlogov za odpravo raznih napak v delu državnega gospodarstva. Zlasti so bili koristni predlogi za izboljšanje trgovske mreže in za ureditev raznih delavnic. Ljudsko oblast je dobro podpiralo tudi nad 2900 ljudskih inšpektorjev, pri ljudskih sodiščih pa je sodelovalo nad 1500 članov Ljudske fronte.

Nad 500 beograjskih frontovcev v strokovnih tečajih

Nad 500 frontovcev iz vseh rajonov Beograda bo te dni doživelo strokovne tečaje, na katerih se bodo usposobili za polkvalificirane zidarje, tesarje, mizarje, peskarje in druge strokovnjake gradbene stroke. Te tečaje je pred tremi meseci organiziral mestni odbor Ljudske fronte, prostovoljno pa predavajo na njih inženirji in drugi strokovnjaki. Frontovci so na tečajih pokazali vso svojo vlogo, pri praktičnem delu pa tudi velike uspehe. Pri praktičnem delu se je pokazalo, da nekateri tečajniki že presegajo norme kvalificiranih zidarjev. Po končanem tečaju bodo udeleženci na raznih gradbiščih vodili dela svoje stroke.

Prilpave za teden narodne kulture v Dalmaciji

Za drugi kongres Zveze kulturnih in prosvetnih društev Makedonije, ki se bo začel 22. junija v Ohridu in bo združen s tedom nacionalne kulture, so v vsej Makedoniji že zdaj velike priprave. Udeležili se ga bodo delegati kulturnih in prosvetnih organizacij iz vse države, svoj obisk pa so napovedali tudi mnogi napredni kulturni in javni delavci iz Francije, Švice in Italije. Med tednom kulture bodo v vseh večjih krajih priredile kulturne in umetniške družbe Makedonije, v večjih mestih pa bodo gostovale tudi skupine iz drugih naših republik.

Obsodba udeleženca pri umoru Djurje Djakovića

Kazenski senat okrožnega sodišča za mesto Beograd je obsodil na smrt z ustrejitvijo bvisnega orožniškega narednika Nikolo Aralico, ki je bil udeležen pri umoru organizacijskega sekretarja CK KPJ Djura Djakovića in tajnika nekdanje Rdeče pomoči Nikole Hecimovića 25. aprila 1929 na Ostrjem vrhu blizu avstrijske meje.

Djaković in Hecimović sta bila z drugimi komunisti vred zajeta v Zagrebu 20. aprila 1929. Po treh dneh zverinskega mučenja v policijskem zaporu sta zagrebška orožniška podoficirja Aralica in Brkić dobila nalogo, naj odvedeta Djakovića in Hecimovića v obmejne kraje nad Mariborom, kjer imata baje skrito iz Avstrije prenešeno prepovedano literaturo. Naročeno jima je bilo, naj oba jetnika ubijeta z izgovorom, da sta hotela zbežati čez mejo. To naročilo sta Aralica in Brkić izvršila in je komunistja pozneje ugotovila, da sta bila Djaković in Hecimović ubita s strelji v prsa.

Nikola Aralica je bil ves čas okupacije v oddelku Nediceve srbske državne straže, organi ljudske oblasti pa so ga odkrili šele pred kratkim. Na razpravi svoje udeležbe pri dvojnem umoru ni tajil, opravičeval pa se je s podrejenostjo.

Pred »Tedom matere in otroka«

Pionirji 1. b razreda

Pionirji 1. b razreda gimnazije na Višu se zbirajo k sestanku. V razredu sumi kot v panju. Drobna pionirka Sonja si v naglici zapisuje naslove. Ker je bolna, pojde v ponedeljek s kolonijo na morje. »Da boš pisala!« »Ce mi ne boš pisala...« jo rotijo učence, Nato posejedo, dekleta spreduje, fantje zadržajo. Polagoma se umirajo. Desetarji poročajo o svojih desetih: koliko nezadostnih so si nabrali, koliko so zboljšali učne uspehe, disciplino, II. desetina se je vidno poboljšala. S 33 nezadostnih je prišla na 16. Še vedno slabo, pa vendarle lep napredek. Tudi disciplina je boljša.

Le pri delitvi kakava je še nered. 1. b razred bi hotel tudi to popraviti. Pionir iz zadnje klopi predlaga, da bi šli k delitvi v vrsti, po pari. Pionirjem se zdi predlog dober. Kdor pa objube ne bo izpolnjeval, ne pojde na izlet.

Ob poročilu o šahovskem tekmovalstvu s tovariši iz Doma slepih se spomnijo, da bi svoje slepe tovaršice lahko s čim razveselili. Tudi slepi so ob tekmovalstvu njihovega najboljšega šahista razveselili z darilom. »Z igro?« »Igre ne vidijo.« »Z deklaracijami?« »S petjem?« »Ugibajo pionirji. Tatjana z okroglim zardelim obrazkom je prva pripravljena sodelovati. Lepo, z občutkom recitira. Metod, ki zna igrati harmoniko, pošilja. Pionirji mu prigovarjajo. 1. b bi hotel kar sam pripraviti spored za vse prireditve, brez sodelovanja ostalih razredov. A o tem se bodo še pogovorili, da drugi, ki bi želeli sodelovati, ne bodo užaljeni.

Recitacijski odbor poživi sestanek s pesmijo o delu, Tatjana pa s pesmijo »Sinkue«.

Načelnik čete jim prebere pošto. Tine, mladinec, jim pošilja pozdrave s Koroske, tovariška razredničarka z morja. Tudi s Primorske, pa s Trsta. Tolmina in Koroske nestrno pričakuje odgovor.

Se o izletu se morajo pogovoriti. Leto si bodo ogledali Opatijo. Vse leto so pridno vlagali denar na skupno hranilno knjižico. Okrog 5000 din so zbrali. Za izlet bo ta denar precej odlegel, tako da staršem ne bo treba preveč skrbeti. Poleg tega so se nabavili varčevati in še nekaj lepšega: pomagati drug drugemu. Denar je

last vseh, ne glede na to, koliko kdo vložil. Globoko tovaršstvo je sploh odlika 1. b razreda. Razredničarka jim zelo pomaga, da se naučijo razlikovati dobro od slabega. Ko so izvedeli, da pojde mladina iz osme na daljše potovanje po morju, so bili takoj pripravljeno pomagati. »Ali bo 500.— dovolj?« so spraševali. »Pa bi jim dali 700.—, ko je ravno nad 1000.—!« S tombolo so bili zbrali 1700 dinarjev. »Dajmo jim 1000.—, pa bo nam ostalo 700.—. Na daljši izlet gredo in bodo več potrebovali.« Premislili so denar v lep, nov tisočnik in ga s prisrčnim pisemcem poslali. Pa ne kot plačilo za prelepo novoteno jelko, ki so jim jo mladinci pripravili. Za tisto so jim še čisto posebej hvaležni. Ko je pionirki Sonji umrla mama, so šli vsi na pogreb, jo obdarili in ji napisali pisemce, da bi čutila, da so vsi z njo, da ni sama. Tudi danes, ko je Sonja zadnjakrat na pionirskem sestanku, se s svetlem poslavljajo od nje in ji želijo, da bi se zdrava vrnila.

Težko je oceniti, katera četa Kajuhovega odreda je boljša. Vsek razred ima kako posebnost. 1. d se ponaša z odličnim govornikom, ki redno daje politične predloge, zato je razred politično najbolje razgledan. V 2. c pionirke same sestavljajo plesne za svojo baletno skupino. 1. a razred je dober v recitiranju. Za recitacije in petje je med pionirji največ zanimanja. V pevski zbor je vključenih 120. Če bi se statistični urad izselil iz njihove telovadnice, da bi imeli kje vaditi in nastopati, bi lahko mnogo več dosegli. Pa se zaman borijo. Odgovorni forum za potrebe šole nima kdovekaj razumevanja.

Tudi broderski in modelarski krožek je lepo uspeval. Izdelali so že nekaj modelov. Pozneje pa so krožki razpadli, ker mladinci, ki je krožke vodil, zaradi učenja ni več zmagoval. Ali takrat res ni bilo mogoče najti drugega? Od časa do časa priredijo pravilne ure. V DID so ob nekem takim obisku prostor pravilnice uredili in razsvetlili. Pravilnice običajna pionirka pa je ob spremljavi klavirja pripovedovala pravilnice. Otroci imajo za take domisleke mnogo smisla, žal pa manjka igrice.

SKRB IN DELO ZA MATER IN OTROKA v goriški oblasti

Kakor pretekla leta je tudi letos AFZ v pripravah za »Teden matere in otroka« v goriški oblasti najbolj aktivna. Ostale organizacije pomagajo malo ali pa nič. V tovarni cementa v Anhornem nameravajo odpreti DID. Lani svoje objube za teden matere in otroka niso izpolnili.

V Idrijskem okraju so vse osnovne organizacije AFZ sestavile plane razne ene same organizacije. V tednu matere in otroka bodo posvetili posebno skrb otrokom-rejencem. Ugotovili so n. pr., da so nekateri otroci v rejni pri jetičnih družinah, nekatere družine slabo ravnaajo z njimi, ali pa so otroci prepuščeni sami sebi. Za obdaritev najrevnejših družin ob zaključku tedna matere in otroka so že zbrali 97.000 din. V Cerknem so 1. maja odprli krasen, moderno urejen zdravstveni dom. V domu je tudi materiška posvetovalnica, zobna ambulanta itd. V goriškem okraju je posebno aktivno zdravstveno osebje. Pregledali so že vse šolske otroke v Brdih. Zene pripravljajo zdravstvena in vzgojna predavanja, izlete, lutkovne predstave itd. Po vseh trgovinah pregledujejo, kako poslujejo oddelki za mater in otroka in odpravljajo morebitne napake. Upravniki restavracij so se na skupni konferenci posvetovali, kako bi zboljšali restavracije.

So sindikalnih organizacijah so predavanja o zaščiti matere in otroka. V okraju Sežana bodo posvetili posebno skrb predelom v Istri, kjer so nekateri kraji zelo zapuščen. Obiskali bodo vse vasi. V Divači, Dutovljah pa tudi drugod so pregledali otrokom zobe. V Sežani bodo odprli DID. V Materiji materiško posvetovalnico. Zene iz Postojne so napovedale tekmovalstvo z ženskim iz Cerknice in iz St. Petra na Krasu. V partizanski vasi Babnem polju v loški dolini bodo žene obdarile svoje sirote in matere padlih borcev. Zene iz Cerknice bodo uredile knjižnice, postavile patronat nad mlečno kuhinjo in otroško restavracijo, osnovele bodo tudi stalno lutkovno gledališče. Zene iz Unca so organizirale medsebojno pomoč za obdelavo zemlje in se tudi za teden matere in otroka vestno pripravljajo.

V Iga vasi množične organizacije pomagajo v pripravah na teden matere in otroka. V okraju Postojna bo zdravstveno osebje s 30 zdravstvenimi predavanji seznanilo ljudi z najnovejšimi. V Zagorju in Beljaskem so že röntgenski pregledali otroke. Učiteljsko se je namenilo v tem tekmovalstvu čim tesneje povezati šolo in dom.

Kaj si matere tudi se želijo? Vse naše matere si želijo, da bi za »Teden matere in otroka« naše tovarne izdelale več takih predmetov, ki jih otroci nujno potrebujejo in ki so bolj potrebni kot igrače. Predvsem naj bi izdelale dovolj otroških sandalov, dolgih in kratkih, št. 5, 6, 7 in 8 sploh ni mogoče dobiti. Zakaj ni otroških puloverjev na točke, medtem ko jih je v prosti prodaji dovolj?

Novi udarniki med železničarji

Delovni kolektiv nadzornišva za zgradbo pri direkciji železnice v Ljubljani je spet proglasil 32 udarnikov. Od teh sta klepar Oskar Mežnar in kovač Franc Bahar že četrti udarniki. Novi udarniki-železničarji ponovno dokazujejo svojo pripravljenost, da čim več prispevajo za izpolnitev Titove petletke.

Ce bi do »Tedna matere in otroka« izdelali in dali v promet te predmete, bi se s tem zares pokazala skrb za otroka. T. B.

Človek in ocean

Prejel smo: Dr. Miroslav Zel. ČLOVEK IN OCEAN. Prirodnoznanstvena knjižnica 6. Opremljeno in ilustrirano. Zbirka Zel. Strani 246. — Državna založba Slovenije. Ljubljana, 1950.

Slovenska literatura o morju je prav skromna, saj smo imeli doslej le dve izvirni deli in med vojno izdano priredbo znanega dela Henrika van Loona »Ladje«. (Izvirni naslov je »Brodovi in njihove potle.«) Nekaj let pred zadnjo vojno je izšla kot redna izdaja Mohorjeve družbe knjiga »Naše morje« z geografskim opisom Jadrana (dr. V. Bohinec), s pregledom borb za Jadran (S. Kranjec) ter opisom umetnostnih spomenikov Dalmacije (dr. K. Dobida). Po osvoboditvi l. 1947 je Državna založba Slovenije izdala kot prvi zvezek Prirodnoznanstvene knjižnice knjigo »Življenje našega Jadrana«, ki sta jo napisala biolog dr. Miroslav Zel in zdravnik dr. Jan Zhančič. S šestim zvezkom iste knjižnice smo sedaj dobili novo delo o morju »Človek in ocean«, ki ga je napisal profesor ljubljanske univerze dr. Miroslav Zel.

Človek in ocean je posebej podčrtavati našega prizadevanja, da bi vzpostavili trgovske zveze z ostalim svetom, saj nam o tem prepričljivo govorijo objavljena dela v vseh naših lukah in še prav posebej gradnja naše centralne luke Plote-Kardeljevo, Temu, recimo, zunanemu ustvarjanju Jugoslavije kot pomembne pomorske države, mora hkrati slediti tudi notranja politična izgradnja naših množic v miselnosti in prepričanju, da smo po geografskem položaju, po legi in zmogljivosti našega morja in obale kakor tudi po preteklosti našega obmorskega življenja in njegovih sposobnostih tudi v resnici pomorska država. Morje samo na sebi, pa če je še tako slikovito in lepo, ne daje ljudstvu in državi pravice, da bi se šteli med pomorske države; to nam bo dala šele zavest, da nam more to morje ustvariti pogoje za lepše življenje, za dvig našega ugleda v svetu, za varnost in gospodarsko moč. Morje je naše okno v svet. Naše ljudstvo se tega še premalo zaveda, v njem je vse preveč kontinentalne miselnosti, iz katere ga moramo iztrgati. K temu bo prav gotovo mnogo pripomogel tudi tisk, ki seznanja široki krog bralcev z vsem, kar je potrebno vedeti o našem Jadranu, ki pa naj popelje bralca tudi na brezbrežne planjave svetovnih oceanov.

Zelova knjiga »Človek in ocean« ima ta namen. S poljudno besedo in številnim slikovnim gradivom seznanja bralca s tremi dejavnostmi človeka v zvezi z morjem kot celoto, z oceanom. V prvem delu z naslovom »Človek je odkril oceane« je opis začetkov prometa in osvajanja morja s primitivnimi sredstvi do današnjih modernih priprav, ki dajejo vse pogoje za varno plovidbo. Tu so v kratkem opisana potovanja Kristofa Kolumba, Vasca de Gama, Magalhães (Magelana), kakor tudi našega rojaka kapitana Ivana Visina iz Boka Kotorske, ki je na svojem sedem let trajajočem potovanju objadral svet.

Od začetka morske plovidbe do pred nekaj desetletji so si drzni morjeplovci le z veslom in jadrom podvrgli skoraj vsa morja. Izum parnika ni takoj izpodrinil jadralnice; l. 1870 je bilo svetovno trgovsko ladjeje sestavljeno iz 88% jadric in samo 12% parnikov. Pred začetkom druge svetovne vojne je razmerje že 1:98; med 99% ladij pa je že 22% motornih ladij. V naš čas tega tudi osvajanje arktičnih morij (Čeljuskinca). Z iznajdbo radarja, z izpopolnitvijo orientacijskih in drugih priprav, s katerimi so opremljene sodobne ladje, postaja potovanje po morju vedno varnejše.

Človek in ocean je naslov tretjega dela knjige. V devetih poglavjih nas pisatelj seznanja z opisom ribolova, ki je izrednega gospodarskega pomena, saj morski lov upravičeno imenujemo »letina brez setev«. V posebnih poglavjih opisuje pisec razvoj morskega ribolova, ki zaposluje po vsem svetu okoli pet milijonov ljudi; štivilo ljudi pa, ki sodelujejo v ribji industriji, presega petdeset milijonov. Pisatelj nas seznanja s sodobnim globinskim ribolovom ter lovom klupoidov (razne vrste sardel). Ta lov je posebno važen, saj daje samo letni lov atlantsko-mediterranske sardle 300.000 ton a številka je na zadnjem mestu v tabeli svetovnega donosa ribolova klupoidov! O gospodarskem pomenu morskega ribolova nam zgornje prita primer Alaske: carska Rusija je l. 1867 prodala ta polotok Združenim ameriškim državam za 7.200.000 dolarjev, l. 1943

pa so na Alaski nalovili za približno 58.000.000 dolarjev lososov! Naj navedemo še en primer: svetovna morja dajejo 15-18 milijonov ton rib, celine pa 30-40 milijonov glavne živine. Razmerje je torej 1 : 2, kar samo po sebi prebricevalno govori o velikem pomenu ribe kot prehranbenega predmeta. Razumljivo je zato tudi vprašanje racionalizacije pomorskega ribolova, ki postaja važen problem politične ekonomije. Primer neomejenega in samo po dobičku hlepečkega lova na kite, te »plavajoče tvorice maščoba«, o katerem je v knjigi posebno poglavje, sili k mednarodnemu nadzorstvu kitolova. Številni morski zakladi, kakor so morska sol, razne rude, ostrige, spužve, koralje, morske trave in še marsikaj je v veliki meri še neizrabljeno.

V posebnem poglavju je pregled jadranskega ribištva ter njegov pomen za obmorske kraje in za celotno gospodarstvo naše države. Tako smo l. 1948 kljub občutnim vojnim posledicam dvignili to produkcijsko gospodarstvo panogo od 11.000 na 13.000 ton. Sploh se avtor povesod, kjer je le mogoče, dotakne našega morja in problema, ki so ob obravnavanju predmeta v zvezi z nami, kar daje knjigi še posebno vrednost in bi bilo zato koristno, da bi delo našlo izdajatelja, še med ostalimi jugoslovanskimi založništvi.

Knjiga je bogato ilustrirana (nad 100 slik), ki jih je izdelal Zlatko Zel. Slike so nazorne, le pri zemljepisnih

slicah črna kontinentov ponekod preveč izstopa. Tudi ne vemo, zakaj segajo nekateri slike čez okvir in zakaj so nekateri napis k celostranskim slikam na notranjem in ne na zunanem robu, kar je grafično edino pravilno. Za te grafične pomanjklivosti ni odgovoren pisatelj niti ne ilustrator. V celoti je knjiga prav lepa in na lepem papirju. Pisatelj izhaja iz tržišče pomorske rodbine, ki se je po prvi svetovni vojni priselila v Maribor. Knjigo je pekoniil »svojemu očetu, pomorščaku svetovnega oceanca.« B. G.

Nova revija za glasbena vprašanja

»Muzička revija« je začela izhajati v Zagrebu kot organ Društva skladateljev Hrvatske. Izhajala bo kvotedelno. V prvi številki prinaša več zanimivih, ideološko važnih člankov, med njimi F. Pomykala Muzika i današnja stvarnost, I. Kirigina O potrebi muzičke kritike ter M. Burica O razvojnem fazama naše masovne pesme. Sledijo kritike in poročila iz glasbenega življenja med katerimi je tudi D. Cvetkov prikaz slovenskega glasbenega življenja v letu 1949. Nadaljnje poglavje je posvečeno orisu muzikalnih strokovnih združenj, revijo pa zaključujejo glasbene vesti iz tujine. »Muzička revija« je dobro urejevana (glavni urednik Josip Andreis) in zasleduje iste smotre kot organ Društva skladateljev Srbije »Muzikaj,

KAKO JE S KMETIJSKIMI GRADNJAMI v Ljubljani?

Izpolnitev letošnjega kmetijskega gradbenega plana bo tudi v Ljubljani znatno vplivala na dvig kmetijske proizvodnje. V državnem kmetijskem ministrstvu je letos odobren kredit za gradnje v vrednosti 12 milijonov dinarjev, v zadržnem pa za 8.067.000 dinarjev, pri čemer niso všteti zadržni domovi.

V državnem sektorju se bo največ gradilo na posestvu »Jesenkovov«. Gradili bodo velik hlev za 50 molznih krav, histanj, remizo za vozove, silos s 150 kub. metrov prostornine, skladišče za močno krmo, rastlinjak, vrtni vodovod, tople grede in med drugim tudi 3 dvostanovne hišice za osebe, ki dela na posestvu.

Tudi na Pštati bodo letos večja gradbena dela. Dokončali bodo gradnjo treh hlevov za govejo živino, gradnjo remize za vozove, skladišče za močno krmo, dva silosa po 150 kub. metrov, upravno poslopje itd. Prav tako bodo gradili potrebne kmetijske objekte na mestnih posestvih Verd in Mengeš. Gradili bodo dva silosa, vodovod, tople grede, vrtni vodovod, elektrificirali hišice itd.

Zadruge bodo gradile 2 nova goveja hleva in sicer enega v Zadobrovi in enega v Slapah, razen tega pa bodo preuredile 38 hlevov in 2 svinjake, zgradile 4 nove kokošnjake, 9 pa preuredile. Preuredile bodo nadalje 5 zadržnih magazinov, kar je tudi zelo važno, saj nam lanske izkušnje kažejo, da se je na račun zadržnih kmetijskih skladišč in so imele zadruge svoje pri delu povsod raztresene.

Ker bodo ljubljanske zadruge še počele vzrejo goveje živine, bodo zgradile tudi dve silosni jami in 10 silosnih stolpov, 3 gnojne jame, 2 gnojšči v. Nekateri zadruge imajo velike tečave zaradi slabih gospodarskih pogojev, ki so jih prevzeli od individualnih gospodarstev in ki zadržnemu gospodarstvu ne ustrezajo. Toda kljub temu se je danes zadruge niso lotile vseh tistih potrebnih del, ki so nujna in ki jih lahko izvede v glavnem z lastnimi silami in izkoriščanjem svojih notranjih rezerv.

Kmečka delovna zadruga Crna vas ima na primer večino hlevov majhnih in slabih. V planu so določili preureditev dveh hlevov in enega svinjaka.

Kako se v kamniškem okraju pripravljajo na odkup zdravilnih zelišč

Da bi odkup zdravilnih zelišč po vsem okraju čim bolj uspeval, so sklenili na okrajni konferenci poslovojni kmetijskih združenj v Kamniku, da bodo v ta namen pri vseh kmetijskih združenjih ustanovili odkupne štabe. Te štabe so ustanovili samo v kmetijskih združenjih Domžale, Vrhnjole, Palovce, Krasče, Moravce, Bukovica, Vedice, Komenda, Zalog, Kamnik in Radomlje. Po drugih kmetijskih združenjih pa so upravni odbori s poslovojnimi vred pozabili na to nalogo in obveznost. Kljub večkratnim opominom okrajne zveze se niso lotili dela. Ti ljudje se ne zavedajo, ali pa ne vedo, kakšne važnosti je za nas odkup zdravilnih zelišč, za katere dobimo devize, ki jih rabimo za nabavo strojev in nujnih življenjskih potrebščin.

V osnovni šoli Prevoje so učenci nabrali precej šilpa. Tudi drugod po sloh so uredili prostore za sušenje in so začeli z nabiranjem zdravilnih zelišč. To naj bo naloga ne samo šolske mladine, ampak vsakega človeka na podeželju, saj bomo s tem zmanjšali izvoz drugih nam potrebnih artiklov, obenem pa bodo ljudje dobili v zameno za zdravilna zelišča tekstilno blago, čevlje itd. po nižjih enotnih cenah.

Zivino imajo raztreseno v treh hlevih in ravno zaradi raztresenosti hlevov ima ta zadruga slab pregled nad celotnim gospodarstvom, to pa razni vrtničenci v zadrugi izkoriščajo in kradejo mleko od zadržnih krav ter počenjajo druge podobne stvari.

Ce govorimo o živinoreji — tega vprašanja ne moremo ločiti od vprašanja krmne osnove, pa tudi ne od zadržnih hlevov. Ali ima zadruga Crna vas možnost priti do dobrih hlevov? Brez dvoma jih ima. Celo z majhnimi stroški lahko pride do velikega in lepega hleva za govejo živino, kakršnega doslej še nima nobena zadruga v Ljubljani. Na posestvu zadržnika Jurešiča je hlev, v katerem je sedaj okrog 30 glav goveje živine. Z majhnimi stroški pa bi se dal ta hlev preurediti za 80 do 100 glav goveje živine. Potreben je samo strop, pod in korita, razen tega pa lahko tu zgradijo tudi silose, v bližini pa uredijo pašnik in napajalnik za živino.

Ce bo zadruga izkoristila to posestvo, ki je bilo večasi last graščaka, si bo s pametnim gospodarstvom lahko ustvarila zelo močno živinorejsko postojanko, ki bi predstavljala 50% vse zadržne delavnosti v tem pogledu. S tem bi bilo olajšano in poenostavljeno delo zadruge, ocenila bi se proizvodnja itd. Vsega tega pa v planu zadruge ni, kar dokazuje, da zadržniki in posebno še za to odgovorni tovariši posevajo tem važnim gospodarskim vprašanjem premalo pažnje.

Šmarnica in glog - važni zdravilni rastlini

Za nabiranje zdravilnih zelišč sta v maju važni šmarnica in glog. Šmarnica je tipična majniška rastlina. Na vrhu stebila nosi enostranski grozd včasistihi, beli, prijetno dišečih cvetov. Raste na jash mešanih listnatih gozdov, ob robu gozdov in v grmovju. Nabiramo cvete v popolnoma suhem vremenu, in sicer tako da jih osmukamo, nato razprostrimo v tankem sloju na čist papir in jih hitro posušimo na topli peči ali v zravnem podstrešju. Nabiramo pa tudi liste šmarnice, seveda ločeno od cvetov. Porečemo jih brez daljših pecljev, ki ovirajo hitro sušenje. Posušimo jih v čim tanjši plasti na topli peči ali na zravnem podstrešju v senci.

Glog ali beli trn (Crataegus oxyacantha) je znan trnati grm s trokrpnimi do peterokrpimi listi. Beli ali ro-

Ko govorimo o zadržnih gradnjah, se moramo dotakniti tudi vprašanja dograditve zadržnih domov, ki jih gradimo v Ljubljani, šest, razen zadržnega doma na Barju so domovi več ali manj že v uporabnem stanju. Opraviti jih je treba še veliko notranjih del, ki jih seveda ne gre zavlačevati.

Uprava za gradnjo zadržnih domov je približno pol leta ni imela nobene seje, da o njenem rešnem delu sploh ne govorimo. Zadržne se večinoma zanašajo, da jim bodo zadržni domovi zgradili drugi, na primer delavci itd. Tak odnos do gradnje zadržnih domov od strani zadržnikov je povsem napačen in škodljiv. Dosti boljši tudi ni odnos do gradenj zadržnih domov. Čeprav je že pet mesecev letošnjega leta za nami, zadržniki še niso kaj večjega zgradili in tudi priprave za gradnjo so šibke. Med zadržniki posveča gradnjam in dobavam potrebnega materiala za gradnje največjo pažnjo zadruga Vič, ki kaže pri vsem delu veliko iniciativo.

Nujno je, da se za izpolnitev gradbenega plana v kmetijstvu resno zavzamejo uprave državnih posestev, upravni odbori kmetijskih delovnih združenj, uprava za gradnjo zadržnih domov in odgovorni tovariši rajonskih kmetijskih poverjenstev. Za dograditev zadržnih domov pa se najbolj resno zavzamejo tudi naše frontone organizacije, ki so zadnje čase to vprašanje tudi pustile v nemar. T.

Često nadahnjeni cveti so podobni cvetovi hruške, le da so manjši. Plodovi so svetlordeči do 12 mm dolge jagode podobne »Medvedove hruške«. Raste po kamnitih pašnikih in senožetih, po živih mejah, v grmovju, ob robovih in jash gozdov. Nabiramo globoke vršičke (Summitates Crataegi), to je enoletne zelinate poganke z listi in cveti. Ko so potrgani, jih posušimo v sobi na prepuhi ali na topli peči. Nabiramo pa tudi globoke cvetjce, seveda ločeno od vršičkov ob popolnoma suhem vremenu, tako da jih osmukamo in hitro posušimo v senci na prepuhi ali pa v zelo tankem sloju na zmerno topli peči.

Vse informacije dobite pri kmetijskih združenjih in pri Trgovskem podjetju »Gosade, Ljubljana, Prečna 4.

Med prvimi so se začeli pripravljati za republiško lokalno razstavo

Delavci v mestni kleparski delavnici v Murski Soboti so se med prvimi prekmurskim delovnim kolektivom začeli pripravljati na republiško razstavo izdelkov lokalne industrije, ki bo v Ljubljani sreči poletja. Za našo republiško razstavo je ta delovni kolektiv dobil zaslužen priznanje. Za bogato izbiro najrazličnejših izdelkov široke potrošnje so delavci prejeli pohvalno diplomu in 60.000 dinarjev nagrade.

Letos so delavci v mestni kleparski delavnici začeli izdelovati nove predmete, po katerih je zlasti med kmečkim ljudstvom veliko povpraševanje. V tekmovalju na čast volitev v zvezno skupščino so delavci izdelali vzorce za najrazličnejše kmečke potrebšchine: nabojnike in česala za govejo živino, vodirje za brsne kamne, razne vrste kuhinjskega pribora itd. Pred kratkimi so te predmete že začeli izdelovati množično. Prednost te proizvodnje je v tem, da delovni kolektiv za izdelke v glavnem izkorišča odpadke surovin, Jože Uršič, kleparski pomočnik.

močnik v podjetju, je v času tekmovalja izdelal tudi vse potrebno orodje, tako da proizvajajo te predmete sedaj na tekočem traku.

Za svoje poštovno delo in za vestne priprave na republiško razstavo je delovni kolektiv nedavno prejel tudi prehodno zastavico Okrajnega ljudskega odbora in denarno nagrado kot najboljši kolektiv v murskosoboškem okraju. H.

Uspešno delo predvojaške vzgoje v tovarni »Inteksa«

V predvojaško vzgojo tovarne »Inteksa« v Kranju, je vključenih 55 mladincev. Na vaje hodijo redno in disciplinirano. Obvezno gradivo predelajo najprej teoretično, nato pa praktično. Po vajah imajo politična predavanja. V prvomajskem tekmovalju so dosegli lepe uspehe in tudi s tem postavili trdnjše temelje organizaciji predvojaške vzgoje.

Novi daljnovod Trbovlje-Litija je omogočil večjo proizvodnjo v litijski predilnici

Litjska predilnica je do nedavnega dobivala električno energijo iz transformatorske postaje v Crnučah. Litija je bila na koncu daljnovoda, zaradi česar je bila v predilnici preskrba z električno energijo neenakomerna, kar je zaviralo proizvodnjo.

Te dni je delovni kolektiv »Elektromontaža« iz Ljubljane končal zadnja dela na daljnovodu za 35.000 voltov iz trboveljske termoelektrarne do Litije. Priključitev Litije na trboveljski daljnovod, bo omogočila neovirano delo v litijski predilnici. V zadnjem času so opravili elektromonterji pod vodstvom Vinka Tuška, Stejana Lasana in inž. Jožeta Mikliča, veliko dela. Vidne so tudi že prve koristi tega dela. V nekaj dneh, odkar prejemajo v litijski predilnici električno energijo iz Trbovlje, so že znatno povečali proizvodnjo.

Novi daljnovod bodo v kratkem podaljšali še do tovarne usnja v Smartnem pri Litiji, pozneje tudi na Dolensko ter v Belo Krajino do Crnomolja, kjer bomo prav tako začeli graditi nove tovarne.

Železničarji v Zidanem mostu so odprli svoj sindikalni dom

Nedavno je sindikalna podružnica podznanstva proge v Zidanem mostu odprla svoj novi sindikalni dom, katerega so začeli graditi lani.

Taka mladina ne more biti naš ponos!

Preteklo soboto in nedeljo sem se udeležil prostovoljnega dela na izletniški postojanki Kal nad Hrastnikom. V soboto zvečer smo se po opravljenem delu vrnili v koč, kjer je bilo zelo živahno. Tu so bili dijaki in dijakinje trgovske šole iz Celja in še nekaj drugih. Bilo je prijetno, toda žal se je rajanje zavleklo do polnoči. Nato je del te družbe odšel v gornje prostore, ki služijo za spalnico. Upali smo, da se bo sedaj pomirilo in da bomo vsaj par uric v miru prespali. Toda zabava se je v spalnici nadaljevala do pol štirihi jutraj, ko je nekdo pričel igrati na harmoniko. Najbolj žalostno je pa to, da se kljub neštetim prošnjam in zahtevam starejših izletnikov to razhajanje ni poleglo. Največ zasluga za to nemir v spalnici in v koči na Kalu ima nekaj trgovskih pomočnikov iz Hrastnika, ki nečejo razumeti pomena oddiha delovnega človeka v planinah. Taka mladina ne more biti naš ponos! Prizadeži.

Zgradbe in stanovanja bomo popisovali še v drugih krajih Slovenije

Konec minulega leta je bil popis zgradb in stanovanj v Ljubljani, Mariboru, Celju, Trbovljah, na Jesenicah in v Kranju. Vendar bi bil ta popis neuporaben, če ne bomo zgradbe in stanovanja popisali prav v vseh krajih, kjer je pomanjkanje stanovanj — v okrajnih, letovskih in industrijskih središčih.

Zato bo od 15. maja dalje popis zgradb in stanovanj še v 86 drugih krajih po Sloveniji, da bomo dobili podatke za planiranje novih gradenj ter za vzdrževanje obstoječega gradbenega in stanovanjskega fonda.

Novi popis se bo v bistvu razlikoval od prvega. Lastniki in najemniki hiš in stanovanj ne bodo sami izpolnjevali vprašalnih pol, temveč bodo popis lahko enostavno in naglo opravili v ta namen določeni popisovalci na posebnih kartonih, kjer so že vne-

seni odgovori na posamezna vprašanja. S tem bo prihranjena lastniku ali najemniku skrb, kako naj izpolni vprašalno polo. Seveda je vsak lastnik ali najemnik dolžan omogočiti popisovalcu, da se prepriča o resničnosti podatkov, o velikosti in površini prostorov v stanovanju. Popisovalci bodo imeli za to posebno pooblastilo, oprabljeno z žigom od krajevnega ali mestnega ljudskega odbora. Osebe brez teh pooblastil niso upravičene opravljati popisa. Prebivalstvo naj nudi popisovalcem vsa pomoč, jim da odgovore na vprašanja ter jim da ob popisu na domovih.

Nedvomno bo ta popis uspel le ob pomoči vseh množičnih organizacij, tako OF, sindikatov, AFZ; in če bodo pri popisu z razumevanjem sodelovali tudi vsi lastniki ter najemniki zgradb, stanovanj in poslovnih prostorov.

Zakaj ne bi avtobuse proge Ljubljana-Ljubno podaljšali do Luč

Na članek, ki je bil v našem listu objavljen 24. aprila pod naslovom »Tu, di take zadeve morajo biti urejene med tečno cestu, smo iz Luč prejel naslednji dopis:

Podjetje Slovenija avtopromet je 20. aprila odprlo dve novi avtobusni progi Ljubljana-Ljubno in Celje-Ljubno. To pridobitev smo pri nas pozdravili z velikim veseljem. Odravamo pohvalo v že omenjenem članku, vendar smo mnenja, da se solčarski krajevni ljudski odbor ne more primerjati z onim v Ljubnem, ker je treba upoštevati, da je bila Solčava med vojno docela požgana. Tudi krajevni ljudski odbor Luče bi takoj brez odlašanja ustregel želji podjetja »SAPA, preskrbel garaje in prenočišča za osebe, le da bi delovno ljudstvo tudi tudi okoli dobilo primeren avtobusno zvezo z Ljubljano ali Celjem.

Vendar smo bili presenečeni, da se bosta oba avtobusa čez noč ustavljala samo na Ljubnem, kajti bili smo prepričani, da bo vsaj ena avtobusna proga podaljšana tudi do Luč, kajti v Lučah imamo garaje in tudi dovolj prenočišč. V zadnjem času imajo našo ljudje v Ljubljani mnogo opravkov, ker je naš okraj priključen ljubljanski oblasti.

Zato prosimo podjetje »SAPA, da ljubljansko progo podaljša do Luč, s čimer bo delovnemu ljudstvu našega kraja zelo ustreženo. Potnikom tako ne bo treba odhajati na pot že ob 3 jutraj in po dve uri čakati na zvezo v Ljubnem. Ta ukrep bi pozdravili tudi planinci, ki iz Luč pogosto obiskuj.

Jejo naše Alpe in bi še pred nočjo lahko dosegli vsaj en izmed planinskih postojank, odnosno bi zjutraj lahko pravočasno, se pred odhodom avtobusa, prišli v Luče.

Od Poncija do Pilata...

Posestnik Cene iz Motnika je prišel v Kamnik, t. j. 25 km daleč, 14 kg masli kot obvezno oddajo namesto prašica. Najprej se je obrnil na okrajni magazin, da bi tam prevzeli maslebo. Od tukaj so ga poslali na odkupno podjetje »Zivino — odkup«. Toda tukaj niso vedeli, da je njihova nologa odkupovati maslebo, ter so ga poslali v klavnico. Od tukaj je nadaljeval pot na odkupno podjetje »Mlekoz. Ker pa odkupno podjetje »Mlekoz« ne odkupuje maslebo, saj sta za to določena »Zivino — odkup« in kmetijska zadruga, so ga poslali naprej v kmetijsko zadrugo. In tudi tukaj niso vedeli, da odkupujejo maslebo, ter so tako posestnika Cenea odsvolili. Ker Cene dalje ni vedel, je masl, ki jo je nosil s seboj od 8. do 14. ure, postal pri privatniku in je odšel na poverjeništvu za državne nabave. Sele po intervenciji poverjenika za državne nabave, ki je sel s Cenetom sam v kmetijsko zadrugo, je ta prevzela maslebo. Tovariši Cene je za masl po Kamniku porabil več časa, kakor pa za 25 km dolgo pot od Motnika do Kamnika.

4. JUNJA OB 15 BO V LITJI VELIKA TOMBOLA ZVEZE BORCEV

Nad 600 dobitkov (spalnica, kuhinja, 3 živi prašiči, vagon drv, vazon premoza itd. itd.). Polovična vozina od 3. do 5. junija dovoljena. Srečke naročite preko Krajevnih odborov Zveze borcev

VOZNI RED

Na aeromitingu v Ljubljani 21. maja bodo vozili posebni vlakci:

- Maribor-Ljubljana: odhod iz Maribora 4.40 povratek 18.50. Vozovnice dobite pri Putniku Maribor. Na ta vlak priključi Putnik Celje tudi nekaj vagonov.
- Kamnik-Ljubljana: odhod 9.40 — povratek 19.20.
- Vrhnika-Ljubljana: odhod 10.10 — povratek 20.40.
- Sindikalne podružnice in druge množične organizacije predmajo Vozovnice pri poslovalnici Putnika Ljubljana.
- Za okraj Trbovlje bo ojačan vlak z odhodom iz Zidanega mosta 6.50 in povratek iz Ljubljane in s 20.
- Za Litijo bo ojačan vlak z odhodom iz Litije 12.46 in povratek iz Ljubljane ob 19.15.
- Iz Jesenice bo ojačan vlak z odhodom 10.25 in povratek iz Ljubljane 18.50.
- Iz Trbiča bo ojačan vlak z odhodom 10.50 in povratek iz Ljubljane 18.50.
- Iz Kranja bo ojačan vlak z odhodom 11.35 in povratek 19.45 kot posebni vlak za Kranj.
- Iz Novoga mesta bo ojačan vlak z odhodom od 7.00 in povratek 18.50.
- Iz Senarja bo ojačan vlak z odhodom 8.55 in povratek 18.45 iz Ljubljane.
- Sindikalne podružnice in množične organizacije naj takoj zahtevajo pri najbližnjih poslovalnicah Putnika število potrebnih mest, ker je število priključenih vagonov omejeno. Za okraj Jesenice in Trbiča pri Putniku Ljubljana, za Trbič Kraju Skupno Loko Putnik Kranj, za Trbovlje, Litjo, Vrhniko Putnik Ljubljana za Novo mesto Putnik Novo mesto za Šmarjer in Krasno Putnik Postojna.
- Za prevoz na aeromitingu v Ljubljano je od 10.15 na vsakih 15 minut od vseh postaj Lit Slovenije 20, in 21. maja in povratek 21. do zaključeno 22. maja.
- Na odhodni postaji zahtevajte polovično karto do Ljubljane za obisk aeromitinga. Povratek velja na podlagi vstopnice za mlajše, ki jo je treba izpisati na blaznjaku železniških postaj: Ljubljana, mesto, Ljubljana Siska, Ljubljana Polje, Zalog in Ljubljana Rakovnik.
- Vstopnice so v predprodaji v upravi Mestne letalske zveze, Gajeva 3 pri Putniku Ljubljana in na letališčih. Razen tega se bodo vstopnice prodajale na dem mlajša na 50 prodajnih mestih na poti od kolodvorja proti letališču. Na letališču bo kroskriženo za jedajo in pižabo.

ZAHVALE

Ob izgubi našega predobrega moža in očeta GASPARJA KOPIČKA iz Kamnika iskreno zahvalo vsem ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo izrekam sosedom, zdravnikom, DESU za vso njihovo pomoč in poštovitnost. Darovalcem cvetja in vsem, ki so mi stali ob natežnih trenutkih. Zahalno žena Zofa in ostalo sorodstvo. 1634-1

Ob bridki izgubi našega ljubljenskega moža, brata, sipca in svaka ALOJZJA ZAPLETJA vsa iskrena srčna občudovanja in stolinika v pokolu, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremlili na zadnji poti, nadalje vsem darovalcem venč in cvetja, posebno zahvalo tov. Su. mečniku, ki mi je bil v veliki pomoči. Zahalno žena Zofa in ostalo sorodstvo. 1633-1

Ob pretrani izgubi našega iskrenjubilnega mamec ANE USLAKAR, izrekamo vsem sorodnikom in znancom za poklonjeno cvetje vsem, ki ste ga spremlili na zadnji poti, pevcem za ganljivo petje in vsem, ki ste sočasno vabili z nami in nam kakorkoli stali ob tej težki uri na strani iskreno zahvalo. Družina Usalakar. Brez pri predstvi, 1. maja 1950. 1632-1

Za vse iskrene, tolažilne besede, s katerimi so nas obšli naši prijatelji in znanci usno in pismeno ob priliki izgube našega nepozabnega ljubljenskega moža, očeta, svaka in svaka, brata dr. IVANA DROBNICA se najtopleje zahvaljujemo Drobničevi. 1722-1

MALI OGLASI

ODSLA je od doma 9. maja Zivka Milosevič, stara 15 let. Kdor ve kje se nahaja, naj sporoči postaji NM Siska. 2490-14

ZAMBAJAM enodružniško hišo z dvob. bami in vrtom v Novem Sadu z prib. 1000 m² površine, v Mariboru, Celju ali Zagrebu (lahko tudi periferiji) Isto tudi kupim Poizvedbe v ogl. odd. 2993-8

KUPIMO 1 težki ter 1 lažji kmetijski voz in 1 nar. kornji, koniske vpreze v dobrem stanju. Ponudbe na naslov Podjetje Jelovčeva. Skofja Loka. 2447-8

DOBRO KUJARICO za Predilniški dom na morju late Generalna direktorja kovinsko predelovalne industrije — Ljubljana, Parnova ul. 33. Naston takoj. 2446-4

ISČIMO OSKRBNIKA z družino za delo ekonomije v Natalski gorici pri Ljubljani. Stanovanja preskrbite in druge ugodnosti. Plača po dogovoru. Takojšnja nastavlje, prilaga spretna kadrovska oddelka CK ZAVNO Ljubljana, Miklošičeva 16. AVO survo in v slovensko kurtije, Cankarjeva Volga (Petriček), Ljubljana, Cankarjeva 6. 2416-6

DNEVNE VESTI

KOLENDAR
Torek, 16. maja: Janez Nepomuk, Vasa. Sreda, 17. maja: Bruno, Paskel.
SPOMINSKI DNEVI
16. V. 1798. — V ljubljanskem predmestju Krakovo so prekrili prvo hišo z opeko. Dotlej so jih prekrivali le s slamo ali s škodljinami.
18. V. 1849. — Karol Marx duša I. internacionalne izmenja iz Nemije, se je preselil v Pariz, neozveže pa v London, kjer je bil do smrti.
16. V. 1942. — Partizani porušili mostove na cesti Ljubljana-Ig.
16. V. 1942. — Stajarski bataljon napade Ljubno in dobi velik plen.
16. V. 1942. — V Celovcu velik zbor slovenskega in avstrijskega prebivalstva iz Koroske, kjer so manifestirali za nadaljevanje borbe proti fašizmu in zahtevali priključenost Slovenske Koroske k FRLJ Zvezoslaviji.
DEZURNA LEKARNA
Centralna lekarna, Trnomošje, Trg Franceta Prdereca št. 5.

MESTNO LUTROVNO GLEDALIŠČE

Sreda, 17. maja: zaprto.
Četrtek, 18. maja ob 20: Levstik - Sorin; Martin Kmpar. (samo za odrasle).
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU
Sreda, 18. maja: zaprto.
Četrtek, 18. maja ob 20: Goldoni »Lazinka«. Premiera. Izven.

LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Sreda, 17. maja ob 20: Nušič »Pokojnik«. Predstava za III. abonma.
Četrtek, 18. maja ob 20: Nušič »Pokojnik«. Izven.

KONCERTI

Nocoj ob 20 bo v veliki mlinski dvorani simfonični koncert orkestra Slova. filharmonije pod vodstvom dirigenta Jov. Cipeleta. Kot solisti bo sodeloval slavni pianist Kendall Taylor. Spreodi: Bach-Respihici: Preludij in fuga; Beethoven: Koncert št. 3; Čajkovski: Koncert št. 1. Opozarjamo na tiskane sporedne z razlago.

DOM JUGOSLOVENSKE ARMADE

Torek, 16. maja ob 20: Vseber bosanakohercegovski narodni nesmilje (seveda) izvedajo člani Radia Sarajeva. Vstop dovoljen z izkaznicami A in B.

KINO

LJUBLJANA UNKA: angleški film »Saharanda«. Crna reka: angleški film ob 16.15 in 18.15. — MOSKVA: amer. film »Sedmi križ«. Plomin in devojka/I. Predstava ob 16.15, 18.15 in 20.15. — SLOVAKA: ameriški film »Moževstvo«. Filmske novosti 20/11. Predstava ob 16.15, 18.15 in 20.15. — TIVOLI: avstrijski film »Kvar-2015«. Filmske novosti 185/K. Predstava ob 20. TRIGLAV: francoski film »Domovina«. Tednik. Predstava ob 18 in 20. — SISKKA: italijanski film »Trazen lov«. Tednik. Predstava ob 20. LITOSTROJ: ameriški film »Moževstvo«. Tednik.
KAMNIK: jugoslovanski film »Zgodba o tovarni«. Tednik.
JESENICE MESTNI: sovjetski film »Za srečno tistih, ki so na morju«. Tednik.
KRANJ STORZIČ: sovjetski film »Konstantin Zaslavski«. Tednik.
PTUJ: sovjetski film »Sodmoro hrabrih«. Tednik.

PREDAVANJA

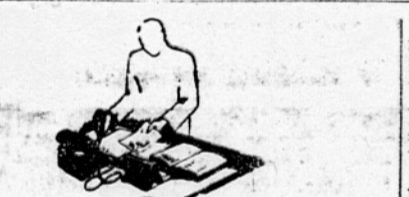
CENTRALNA LJUDSKA UNIVERZA
Predavanja dr. ing. Franja Kofevarja o domačih nadomestilih za bombaž in lino, ki bi morala biti predelani petek, je odšlo zaradi nepričakovanih ovir in je preloženo na četrtek ob 20 v majl pl. harmonični dvorani na Konzresnem trgu.
Zdravniki, medicinke, medicinel v sred. 17. maja ob 19.30 bo šteto predavanje iz pedagogike za zdravstveno delavce. Predava dr. Stanko Gosalič, profesor filozofske fakultete. Predavanje bo v patološko anatomski predavalnici. Vstop skozi glavni vhod bolnišnice, Zaloška 2. Vse zdravniki medicinke in medicinel iskreno vabljene. — Ministrstvo za ljudsko zdravstvo oddelka za zdravstveno prosvelto.

RADIO

SPORED ZA SREDO
Poročila ob 6.15, 7.00, 13.30 15.00 19.00, 22.00, 23.00.
6.30 Budinec; 6.05 Jutrarnja telovadba; 6.30 Igra pihalni orkester Radia Ljubljana; 7.10-8.00 Zahajev jutranji spored; 8.00 Onolndanski koncert — W. A. Mozart: Simfonija št. 36 v G-duru sluska; 8.40 Klavir v ritmu; 8.50 Oddaja za ljudske odbore; Zakaj planinariti, govovino: 13.20 Igrajo balajuki; 13.30 Igra orkester mariborske radijske postaje (Prenos iz Maribora); 14.00 Zahajev spored izvajalci: Veseli kvintet; 14.40 Kulturni pregledi: Razstava Zveze harony; 14.40 Drobne glasbirske skladbe; 15.10-15.30 Pesni E. Griega in H. Wolfa polje atistika Elza Karlova, pri klavirju Sveta Danila; 18.00 Glasbena oddaja za mladiče; 18.30 Ing. Jaska Čuček Težka pot do hokeja ljubljana; 18.40 Skladbe Searlatija za harmoniku izvala pianist Pavel Sivje; 19.15 Igra tamburški orkester KUD »Frans Levstik«; 19.50 Jazikovni govovori: 20.00 Poja moški zbor SKUD »France Prohoren« iz Kranja (Prenos iz Kranja); 20.00 Križna — Hrvaški bob Marj; 21.00 Nekaj novejših hrvaške glasbe; 21.30 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana; 22.00 Igra Fulvia Bjejana; 22.15 Zabaluka; 22.30 Iga del Manuela de Falla; 23.35 Zaključek oddaje.

OBVESTILA

POZIVI
Republiška kmetijska gospodarstva Slovenske direktorja Ljubljana, je v likvidaciji že od 1. julija 1949. Zato pozivamo vse upnike in dolžnike, da takoj priložijo morabitne obveznosti ali terjatve v bančništvu ali kakorjelo na naslednje bančne račune: Za posestva Bakale, Crnelo an Polče na št. 601-10126-6 (kmet.

Prilpavi se za vsak telefonski pogovor, zberj prej vse potrebne podatke!

Lepo in važno je DELO V GRAFIČNI STROKI

Tisk je bil nekaj monopol vlada- ločega kapitalističnega razreda in po računih tega monopolista je bil naraščaj grafične stroke zadržan v ozkih mejah. Naraščaju grafične stroke so se meje odprle in razširile šele v socialistični državi, ki je tisk in grafično stroko postavila na pravo mesto kot važna čimtelja socialističnega razvoja.

O tem samo nekaj podatkov! Leta 1938 je bilo v Jugoslaviji tiskanih 1157 knjig, podatki o nakladi pa niso bili objavljeni, kajti nekaj se iz misljalji »kriko knjige« za obogatitev posameznih zalozb ter za povod omalovaževanja naprednih književnikov in pritiska na grafično delavstvo. Tekoj po vojni l. 1945 pa smo tiskali 1070 knjig v 6.950.200 izvodih. Naslednje leto je bilo tiskanih že 2278 knjig v 12.506.370 izvodih, leta 1948 nad 3410 knjig v nad 30.379.000 izvodih itd. Pred prvim kongresom naših grafičarjev, ki je bil l. 1946 v Beogradu, je bilo registriranih okoli 12.000 delavcev in nameščenecv grafične stroke, ob drugem kongresu, ki je bil lankso jesen v Ljubljani, pa nad 21.000.

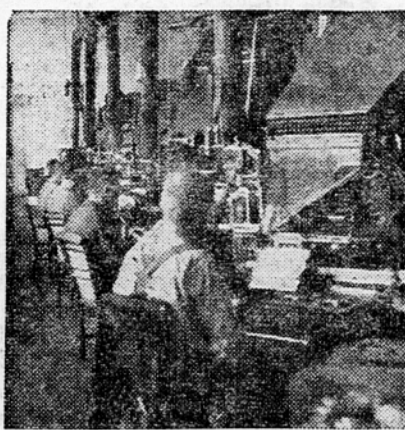
Pri tolikem napredku grafične stroke pa se o njej manj govori in piše kakor o raznih drugih strokah. To je

Na tiskarskih strojih so zaposleni tiskarji, ki tiskajo časopise in druge tiskovine v eni ali več barvah. V tiskanje, to mikavno delo, se mora vester tiskar vsestransko poglobiti, da doseže, zlasti pri večbarvnem tisku, vse, kar se more zahtevati od dobrega delavca, ki se odlikuje s sposobnostjo in potrpežljivostjo ter ima ljubezen do svoje stroke.

Velik napredek in vsega upoštevanja vreden razvoj zaznamuje bolj in bolj litografska stroka, ki potrebuje nalašč zase izučene risarje, predtiskarje in tiskarje. Zanimiva je tudi kemigrafska stroka, to je izdelovanje klisjev ali plošč za tiskanje podob in slik, ki se pri nas čedalje bolj uveljavlja.

Lepa stroka je tudi knjigoveska, ki daje tiskovini dokončno obliko in ki pomaga oživiti natisnjene pole v obliki knjige, da poroma v svet ter obrki med ljudstvom, željnim znanja, lepote in razvedrila.

Razen tega je še več panog grafične stroke, nič manj zanimivih in ljudski skupnosti potrebnih. V širokih potezih podana slika grafične stroke za- služi večjo pozornost vse javnosti, zlasti pa naše mladine, ki si izbira svoj življenjski poklic.

Strojni stavci

Ljubljani in Zagrebu in v Češkoslovaško republiko so poslali tedaj okoli 50 naraščajnikov grafične stroke, ki so se vsi vrnili. Leta 1947 sta bili odprti grafični šoli v Beogradu in Skoplju, naslednje leto pa je bil ustanovljen grafični tehnikum v Beogradu. Poleg teh šol je od leta 60 leta več strokovnih tečajev za naraščaj v vseh panogah grafične stroke.

Pri vsem tem prizadevanju pa so v grafični stroki pri njenem naglem razvoju in napredku vrzeli v kadru in je nujno, da se vsi po svoji moči zanimamo, kako bi vrzeli odpravili, in kaj bi storili, da omogočimo našim grafičnim podjetjem povečanje zmogljivosti. Razen tega, da si je treba čimprej pridobiti moderne stroje, je neobhodno potrebno tudi dosedanj delavski kader osvežiti z novim naraščajem ter ga strokovno čim bolj usposobiti.

Letos bo objavljen v pravem času razpis, po katerem bo sprejetih v grafično industrijsko šolo 40, v večja grafična podjetja pa 30 učencev. Za stavce se jih bo učilo 30, za tiskarje pa 20, ostali pa bodo primerno razdeljeni za litografsko in knjigovesko stroko. Nekaj učencev bo še posebej sprejetih in dodeljenih kemigrafski stroki.

Mladina naj zdaj pokaže svoje zanimanje za grafično stroko, naj pred- sodi njen pomen ter se z ljubeznijo in uvidevnostjo odloči za uk v eni ali drugi njeni panogi. Stari in ravnateljstva srednjih šol naj mladini pri tej presoji in odločitvi svetujejo ter tako pomagajo, da bo grafična stroka z dobrim naraščajem še bolj uspešno izpolnjevala svoje važne naloge.

Spomin na Komno

Deževno jutro je bilo, ko sva se 3. aprila odpravljala z Bleda na Komno, da se udeleživa trenerskega tečaja. Smučarje so pripravljene, le sledovi tekme na 30 km, ki je bila prejšnji dan na Pokljuki, se vidijo na njih — občutijo pa tudi v nogah. Nahrbtnika sta lepo okrogla, saj vsebujeta perilo in druge potrebščine za ves mesec. Se pa dva para smučk na rami in na dot.

Ko v Boh. Bistrici izstopimo iz vlaka, nas je 8 tečajnikov zbranih okoli Bučeka, ki v zimskih mesecih nadomešča avtoBUS med Bistrico in Savico. Bili smo zadovoljivi, ko se je vteverano, navzgorjen z 8 smučarji dilanci in nahrbtniki bližal Savici. Potem se je pričelo. Neugnani Kordež, ki je prejšnji dan zmagal na tridesetki, je zopet na čelu. Knifce pa mu je takoj za petami. Stejemo se na tečajne črte, dve, pet. Vroce postaja. Na deseti smo že v srajčah, ki so v kratkem premočene z obeh strani. Čim više se vzpenjamo, tem bolj se dež spreminja v sneg. Prihiti smo zopet v tečajne črte, dva, dva, pet. Vroce postaja. Na deseti smo že v srajčah, ki so v kratkem premočene z obeh strani. Čim više se vzpenjamo, tem bolj se dež spreminja v sneg. Prihiti smo zopet v tečajne črte, dva, dva, pet.

V Domu so zbrani že skoraj vsi udeleženci tečaja kakor tudi vodstvo in predavatelji. Manjkajo le še nekateri, ki so tekmovali na nedeljskih predtečajih. Izven tečaja je pokazal program dela v tečaju: prvih 14 dni vadba vseh treh disciplin, nato pa specializacija, kjer se bo vsak opredelil za tisto panogo, ki mu najbolj ustreza. Predvidena so tudi teoretična predavanja, predavanja iz fiziologije, mehanike, pedagogike, specialni smučarski predmeti, politično ideološka vzgoja itd. Tri dopoldanske ure so bile vsak dan posvečene praktičnemu delu na terenu. V splošnem delu tečaja so sicer namenili večji del tečaja alpske discipline. Večinoma je vsak posameznik dobro obvladal le eno od teh panog, dočim sta mu drugi dve delali malo preglativ. Neumorni »Botera« je vedno iznova poudarjal važnost teka kot osnove za vse druge discipline.

Tekalci so škodoželjno opazovali svoje alpske tovarise in skakalce, ki so se v znoju svojega obraza morali seznanjati z osnovno tehniko smučarskega teka. Toda marsikateri od njih, da sicer navdušeni alpski vozac Marjan iz Maribora izjavil, da je pripravljen zamenjati svoje alpske dilce za dobre tekaške. Tudi skakalci so dobili zadoščenje, ko se je za naslednji dan marsikateri tečajev strahom zapeljal čez skakalnice. Klančnik, kateremu je bila poverjena vadba skokov, pa ni izgubljal potrpežljivosti in je vztrajno popravljal sliehnoro napako.

»Po jedi možgani niso sposobni za intenzivno delo, ki ga velik del krivi v prebavlila,« je predaval dr. Šef. Radi smo izbrali to ugotovitev in po kosilu z bolj mirno vestjo ležli k počitku, čeprav bi z ozirom na obsežno tvarino bilo bolj primerno učenje. Predavatelj, ki je neposredno v zvezi s smučanjem, tečajnikom niso delali preglativ, pač pa so anatomija, fiziologija in smučarska mehanika s svojo terminologijo marsikomu grenile lepe urice na Komni. Zgodilo se je, da je okorna roka kmečkega fanta, ki se je sicer zelo dobro odločil, v nekaj drugih kot bi bilo treba. Z velikim zanimanjem pa so tečajniki gledali poučne smučarske filme.

Kljub temu, da nam vreme ni bilo naklonjeno in je 14 dni med viharjenjem in strahom zapeljal čez skakalnice. Program odvijal nemoteno. V drugem delu tečaja, specializaciji je vsak dobil konkretno nalogo, kakor da bi že na terenu vodil tečaj. »Poslan si v Boh. Bistrico, kjer boš vodil 10 dnevni tečaj za smučarskem tečaju za mladino od 18. do 22. leta. Vsi razpolagajo s temeljnimi znanjem in smučanju in imajo dobro kondicijo — tako se je glasila naloga, ki jo je prejel eden od kandidatov za trenerja v smučarski tečaj.

»Najraje na svetu imam smoren potem pa ženo,« je zatrjeval pri večerji Vidice, ko so mu postrela s to pri- ljubljeno jedjo. Vedno je pripravljen, da s kako umestno pripombo ustvari razpoloženo v družbi. Pri sedmi mizi pa ima »hvalne« poslušalke in poslušalce Kordež, ki je nevsahljiv vir za dovpite in jih mora vedno znova ponavljati.

Tudi družbeno življenje je bilo pestro. Pri pričetku tečaja je bil pri- preavljen za uspešno zelo zadovoljni, saj je od 19 udeležencev postalo 12 trenerjev, ostali so pa dobili naziv instruktoria 1. oz. 2. razreda. To so prvi kvalificirani smučarski trenerji v tej državi. Vih čaka odgovorna naloga, da prenesejo svoje znanje na mladino in s tem pripomorejo k napredku jugoslovanskega smučarstva.

Veslalom pod Jalovec

Smučarski klub Enotnost bo priredil 22. 5. t. v. Kotovega sedla pod Jalovec medkulsko tekmovanje v veslalomu za moške in ženske z mednarodno udeležbo.

Stevilo udeležencev je omejeno ter bodo društva posebej povabljeni z do- ločenim številom tekmovalcev. Tekmovalci bodo moški in ženske v konkuren- cijski posamezniki, v moški kategoriji pa tudi v konkurenčni moštvi s po tremi tekmovalci. Natančnejša navodila za udeležence bodo priložena vabilom na tekmovanje.

Mainjok veslalom pri Češki koči na Jezerskem, se zaradi mednarodnega tekmovalca na Jalovec, preloži na 28. maj z istim razporedom, kot je bil že objavljen.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Cene Kranjc. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Knafljeva ulica 3, telefon 55-22 do 55-25, telefon uprave za ljubljanske naročnike 38-96, za naročnike izven Ljubljane 38-32, telefon oglašnega oddelka 38-32, telefon računski oddelki Narodni banki, Ljubljana 6-990/1. Piskarna: Poština plačana v gotovini. — Četrtna naročnina 135 din, polletna 270 din, celoletna 540 din. — Slovenski poročevalec izhaja vsak dan razen ob nedeljah in praznikih.

PRVENSTVO SLOVENIJE V NOGOMETU

Branik, Krim ali Kladivar?

V IX. kolu nogometnega tekmovalca za prvenstvo Slovenije je bilo najpomembnejše srečanje med Branikom in Kladivarjem, ki sta bili edini doslej neporaženi moštvi. Za tekmo je bilo v Mariboru nenavadno veliko zanimanje, saj se je na igrišču zbralo okoli 6000 gledalcev.

Mariborčani so žilavega nasprotnika s težavo premagali in tako še nadalje ostali v vodstvu lestvice. Lep uspeh je beležil tudi Krim, ki je na Jesenicah premagal domačega Grezoričarja. Ptujski Drava je imela v gosteh kranjskega Korotana, ki je po boljji igri izbojeval visoko zmago. Po dve točki so si priborili še mariborski Zeleznikar.

Zeleznikar (Kladar) ter Odred, medtem ko tekmuje Proleterec v Proleter in Dik. Rezultati so naslednji:
Zeleznikar (M) : Miličnik 4:1 (3:0)
Zeleznikar (G) : Sobota 2:1
Branik : Kladivar 3:2 (2:1)
Drava : Korotan 0:4 (0:3)
Grezoričar : Krim 2:5 (2:4)
Odred : Nafta 3:1 (1:0).

MLADINSKA LIGA

Rudar : Kamnik 4:0 (2:0). Krim : Slovan 2:1 (0:0). Zeleznikar (L) : Kladivar 1:0 (0:0). Zeleznikar (M) : Odred 1:1 (0:0). Tekme Branik : Sobota ni bilo.

Prvi letošnji nastop atletov Enotnosti

Preteklo soboto je ljubljanska Enotnost organizirala prvi letošnji atletski miting v Ljubljani. Doseženi uspehi so bili zadovoljivi, v nekaterih disciplinah pa celo presenetljivo dobri. — Atletske vrste Enotnosti so se pomnožile z nekaterimi nadarjenimi tekmovalci.

MLADI SKAKALEC STRUKELJ JE PO IZENAČENEM SKOKU REKORDU (181 CM) SKUSAL PRESKOČITI 194 CM.

valci in tekmovalkani, ki so že začet sezone pokazali prav dobro formo. Tekmovanje je bilo tudi organizirano dobro pripravljeno tako, da se je vsi red hitro vrstili. Najbolje uspehe v s sarnemih disciplinah so dosegli naslednji tekmovalci in tekmovalke:
Moški — tek na 100 m: Sturm 12 se 3:00 m; Rožman 38.4; 1800 m: Krat 2:44.2 min.; skok v višino: Strukelji 1.10 m; skok v daljino: Wagner 6.1 m; disk: Miller J. 43.82; kladivo: Milč 40.72.
Ženske — 60 m: Uršič 8.2; 500 m: Blaž 1:26.2; skok v višino: Sima 1.1 m; skok v daljino: Uršič 4.72; disk: Kotšek 31.17; krogla: Kotlusek 17.73.

Miting v Novem mestu

Tudi SD Krka v Novem mestu priredilo atletsko tekmovanje za biro moštva, ki bo nastopilo proti Ra- lagu. Prireditve je bila slabo pripravljena in se je udeležilo le majhno število tekmovalcev. Najboljši rezultati so tilo:
moški — 100 m: Strbenc 12.7. 800 m: Petre 2:38. 1500 m: Lenart 4:46. Krogla: Gund 10.28. disk: Dobovec 30.33. ženske — 60 m: Stebl. krogla: Hladnič 6.23. disk: Hladnič 21.18.

NAMIZNI TENIS

Trj zmage Spartaka v Izraelu

Namiznoteniški igralci Spartaka iz Subotice so na svoji turneji po Izraelu odigrali tri tekme in v vseh treh zmagali. 5. maja je Spartak premagal Magall. 5. maja je Spartak premagal Magall. 5. maja je Spartak premagal Magall. 5. maja je Spartak premagal Magall.

Kolesarsko prvenstvo Hrvaške

Preteklo nedeljo so se najboljši hrvaški kolesarji pomerili na cestni dirki Zagreb—Varaždin in nazaj.

V tekmovalcu mladincev na športnih kolesih je na 80 km dolgi progi strano 52 vozačev, med katerimi je nepričakovano zmagal mladinec kolesarskega kluba »Vicko Krstulović« iz Splita, Jakob Bižaca, ki je prevzeli s časom 2:18:41 ure.

Na 142 km dolgi progi Zagreb—Varaždin in nazaj je med člani zmagal Milan Zrinjski, ki je privzeli v času 4:05:34 ure s čimer je postal prvak Hrvaške. Poleg njega so hkrati privzeli v cilji še štiri dirkači, ki so se v zadnjem sprintu vrstili takole: Solman, Osrečki, Strain in Z. Bat.

Prvenstvo Slovenije v odbojki

V II. kolu prvenstvenega odbojkaškega tekmovalca Slovenije, so bili doseženi naslednji rezultati:
Slovenjagradec : Prešeren 3:1. Krka : Kamnik 3:1. Enotnost II : Zeleznikar (Semper) 3:1. Zeleznikar (M) : Koziner 3:2.

V St. Pavlu pri Prebolu građe strelišče

Strelski šport se v St. Pavlu pri Prebolu vse bolj uveljavlja. Na spodbudo Okrajne strelske zveze in njenih članov so na primernem mestu začeli graditi strelišče, pri čemer s prostovoljnimi delom pomagajo tudi dijaki tamkajšnje gimnazije in obvezniki predvojske vzgoje.

Mlada strelska družina šteje že nad 100 članov, ki imajo pod strokovnim vodstvom redne teijske vaje.

Turneja ameriških atletov po Evropi

Skupina najboljših atletov ZDA bo v drugi polovici julija gostovala po Evropi. Po prvih tekmovalnih v Angliji bodo nastopili ameriški reprezentanti na tekmovalnih v skandinavskih državah, pozneje pa verjetno tudi proti izbranim atletom ZSSR. Mogoče bo del moštva na turneji po Evropi tekmoval tudi v Jugoslaviji.

Drobne zanimivosti

Prvi dan teniskega srečanja Francija : ZDA so bili doseženi ti rezultati: Kovalski (ZDA) : Kemmy (Francija) 6:4, 7:5. Karty (ZDA) : Abdelmalik (Francija) 6:1 in 6:3. Thomas (Francija) : Hoffman (ZDA) 7:9, 6:1, 6:3.

Ameriški atlet Dick Atlessey je postavil nov svetovni rekord v teku na 120 yardov z zaprekami s tem da je zretekel prozo v 15.5 sek. Prejšnji rekord je imel Harrison, Dillard s 33.6 sek.

V ročni stavnici

Nekdaj se je gibal naraščaj grafične stroke v ozkem krogu javencev v posameznih tiskarnah, ljudska oblast in sindikalne zveze so pa te meje podirle ter dale tudi v grafični stroki vsej mladini najboljše pogoje za temeljito strokovno izobrazbo. Ze leta 1946 sta bili odprti grafični šoli v

NOVICE in zanimivosti z vsega sveta

Ležišča urana. Kolikor je znano, je največ uranove rude v Severni Ameriki. Ob reki Kolorado imajo Američani obsežna ležišča in jih izkoriščajo že od l. 1914, prvotno za radij, sedaj pa za atomske tovarne v Hanfordu i. Oak Ridgu. Vendar jim je to še vedno premalo, zato uvažajo uranovo rudo še iz Kanade, (okolica Velikega medvedjega jezera), Kanada je poleg Sovjetske zveze in belgijskega Konga najboljše založena z uranom. Sovjetska zveza ima uranovo rudo v Tadžikistanu v Ferganski dolini in na Uralu. Ogromna ležišča so tudi v belgijskem Kongu, v Katangi, kjer kopljejo tudi baker. Domnevajo, da so ležišča tudi na otoku Groenlandu in v Antarktiki, le da so moženosti za izkoriščanje zelo majhne. Manjša ležišča urana ima še Francija, Brazilija in Češkoslovaška.

Potujoča razstava na letalonosilki. Britanska vlada je odobrila načrt, po katerem bodo letalonosilko »Campania« spremenili v potujočo razstavo, ki bo obiskala vsa britanska pristanišča. Na krovu letalonosilke bodo zgradili veliko dvorano, ki bo dolga sto metrov. Poleg tega bodo predmeti razstavljeni tudi na odprtem krovu. Z razstavo imajo namen seznaniti obiskovalce z zgodovino angleske mornarice. Letalonosilka »Campania« je znana iz zadnje vojne, ko je opravljala službo spremljevalke konvojov, ki so potovali v Sovjetsko zvezo.

Ameriška petrolejska družba »Standard Oil« je te dni kupila za 19 milijonov dolarjev polovico delnic italijanske poldržavne petrolejske družbe »Stanica«. To družbo so pred kratkim osnovali z namenom, da bo izkoriščala petrolejska ležišča na področju Corte Maggiore v severni Italiji. — Družba »Stanica« je tesno povezana s petrolej-

sko družbo »Anic«, ki razpolaga z velikim delom delnic manjših italijanskih družb, ki izkoriščajo in rafinirajo nafto. Poleg tega razpolaga družba »Anic« z več ko 48% delnic nove italijansko-ameriške družbe za izkoriščanje petrolejskih polj. Na ta način bo ameriška petrolejska družba »Standard Oil« dobila popolno nadzorstvo nad italijansko petrolejsko industrijo. Mišija Marshallovega načrta v Italiji je dovolila družbi »Standard Oil«, da bo smela konvertirati v dolarje del prikazovanih dobičkov in sicer v zneske 2 in pol milijarde lir na leto.

Nova zvezda v ozvezdju »Devicec«. Sovjetski astronom P. K. Kain, ki je zaposlen v velikem observatoriju na Krimu, je odkril novo zvezdo v ozvezdju »Devicec«. Odkritje je bilo javljeno vsem observatorijem v Sovjetski zvezi in osrednjemu astronomskemu uradu v Kopenhagenu.

Nad 10% prebivalstva Italije brez vsakršnih dohodkov. Nad 10% vsega prebivalstva Italije je gmotno popolnoma nepreskrbljeno ter nima nobenih dohodkov. Tu niso upoštevani brezposelni delavci, kajti ti dobivajo določeno državno in sindikalno podporo. Po uradnih podatkih se giblje odstotek popolnoma nepreskrbljenih oseb od 6% v severni Italiji do 12% na italijanskih otokih. So pa tudi področja, kjer je skoro vsak peti prebivalec brez kakršnihkoli stalnih ali začasnih dohodkov. Ti podatki veljajo za stanje na dan 31. marca t. l., odkar se je gospodarski položaj v Italiji pričel še bolj slabšati in odkar je število »popolnoma nepreskrbljenih« ljudi znatno naraslo.

čudno ali — bolje rečeno — krivino ne samo zaradi njene velike važnosti za človeštvo in kulturo, temveč tudi zato, ker je vsem našim ljudem znana zgodovinska vloga tiska in grafične stroke v naši osvobodilni borbi. Pri veličastnem delu osvobodilne propagande so bili grafični v prvih bojnih vrstah in mnogi so dali življenje pri tem delu. Kdo bo dotakno prešel vse liste, brošure in letake, ki so jih izdelale tehnike in tiskarne v podzemeljskih bunkerjih, katerim okupator ni mogel nikoli do živga? V nekaj letih je izšlo na sto tisoče izvodov osvobodilnega tiska in okupatorjeva želja po njegovem uničenju je ostala sama želja. Če je bil kje v zasledenih evropskih deželah kak revolucionarni list oblit z mučeniško krvjo svojih bralecev, potem je bil »Slovenski poročevalec« v Ljubljani, kjer so fašisti streljali ljudi, ki so ga brali in razširjali.

Po osvoboditvi pa je postal naš grafični najožji sodružnik pisateljev in znanstvenikov in izdaje naših leposlovnih, znanstvenih in drugih knjig so najboljše dokaz naše dozorelosti za znanost in kulturo ter za napredek in lepoto. Izdaje naših knjig in revij presenčujejo znanj svet ter ga prepričujejo, da ustvarja naše tiskarstvo, čeprav mu primanjkuje sodobnih strojev in še marsikaj drugega, velika dela.

Tega pa se moramo tudi sami v večji meri zavedati in je pri tem predvsem potrebno, da spoznamo posamezne panoge grafične stroke ter jim damo dober naraščaj.

Delo ročnega stavca je zelo raznoliko in zanimivo. Zanj je posebno važno dobro znanje slovensčine in njene pravopisja in še katerega drugega jezika. Biti mora ljubitelj knjig, ker mu to zelo koristi pri stavjenju knjig, časopisov, revijalnih listov, matematičnih in kemičnih formul in podobnega, pri akcideničnih delih pa mu pomaga tudi risarska prečnost in poznavanje barv. Dober ročni stavec, ki je jezikovno dovolj usposobljen, se lahko izuri za izvrstnega strojnega stavca, ki nam jih danes še zelo primanjkuje. Strojnemu stavcu morata biti še nekako prirojeni natančnost in prečnost, zakaj strojni mehanizem zahteva vestnega in zanesljivega človeka, ki zna čuvati svoj stroj in z njim pravilno ravnati.

Vsi so se ozrli po Kozinovi Hanči, ki je začela viti roke in tarnati. Zenske so jo obstopile, jo mirile in tozale.

»Kje so?« je zaklicala stara Kozinka dečaku. Ni jokala, obraz pa ji je bil rumen. Deček je pokazal proti Hamram. Stekla je tja. Na robu gozda pa je na mah obstala. Od Hamer je šla proti njej v gozd gruča mož. Njej na čelu je stopal Matěj Příbek, zraven njega Brychta postrekovski, na Příbkovi desni strani pa mladi Serlovský, noseč belo chođsko zastavo, ki je burno tleskala nad njihovimi glavami. Drugi možje so bili v Hamrach; begali so sem in tja po vasi ali v gručah strmeli tja proti Oujezdu, od koder je bilo slišati trobljenje in bobnanje. V tem se je iz Příbkove gruče utrgal Jiskra Rehuřek in bil z nekaj skoki ob stari kmetici.

»Slabo je — vojašine toliko, naši pa hočejo prositi za milost —.«

Starka je kriknila od groze.

»Kaj pa Příbek?«

Dudaš je povedal, da se s svojimi zvestimi umika in da hoče v Pocinovice.

»Pa je Jan zaprt in tisti drugi tudi?«

Dudaš je pokimal.

»In vi babe boste še za milost prosili!« je kriknila stara Kozinka in s stisnjeno pestjo pogrozila proti Hamram, kjer so se odpravljali odposlanstvo s prošnjo k okrajnemu poglavarju, ki je ravnokar dobil okrepitev, tri topove, grenadirje in precej pehote in konjice pod po-

veljstvom grofa Stampacha in gospoda Steinbacha pl. Königsteidskega.

Med tem je Příbkova gruča že prihitela v gozdu do kopsiča. Nastala je strašna zmeda, ko so slišali, kaj se godi. Strah pred vojašino je vsem spodrezal moči. Zene so jokajoč prošle toče, prve, naj jih ne zapuste in naj ne hodijo stran, druge, naj jih ne puščajo tu. Hanči se za vse to ni zmenila. Sedel pod drevesom pri svojem ognjišču je stiskala k sebi otroka. Te novice! On zaprt v ječi! Zakaj je šel! Kako prav je slutila — O, njega ne bo več, ona to dobro ve — Otroka, uboga otroka!

Znova jo je obhila povedenja solza —

Zlival se je dež, grmelo je, po vlažnem, počrnelem ozračju je svigal prodiren, slepeč sij bliskov. Iz sumavskih lesov so se dvigale meglice in stebri belega dima kakor od številnih požarov.

V taki nevihti se je umikala Příbkova četa skozi gozdove, po razmočenih kolovozih v Pocinovice. Ta skupina najboljevojejših, najodločnejših Chodov, ki je stela nekaj nad sto mož, je bila razdeljena v dve manjši gruči. Med obema je šel nekaj voz z ženami in otroki, ki jih možje niso hoteli pustiti v gozdu. Vsi so bili po večini iz Oujezda. Med njimi tudi stari Příbkov oče in Manka. Ko je tam na kopsiču sin Matěj dejal, da bi lahko počakal z Manko tu v gozdu, ker da bo šlo v Pocinovičah gotovo zares, ni hotel o tem nič slišati, enako odločno je to odbila tudi vnujinka.

»Da bi na stara leta še prosili!« je rekel stari in zlezel na voz. Veter mu je mršil dolge, snežno bele lase

in mu gnal dež v zgubani obraz; starec pa je bil kar nekam brežičen. Ni se ganil in je mračno strmel predse. Ker je mladi Serlovsky vodil voz, na katerem je sedela Manka z dedom, medtem ko je hlapec ostal pri živini, je chodsko zastavo spet vzel Matěj Příbek. Nosil jo je na rami, zmoečno in splahnelo. Opazil je bit to že prej in zdaj je pomislil, kako je zjutraj še veselo vihrala. In zjutraj so bili že vsi dovolj pogumni, dokler niso po babje dvignili roke, ko jih je Syka poškrbnil s svojimi novicami. Zdaj gotovo že zanje svoje sadove —

Stemnilo se je, ko so se Chodi z vozovi približali Pocinovicam. Dež je sicer prenehal, nebo se pa ni zjasnilo; težki oblaki so še vedno viseli na hribih, ki se ko zid dvigajo na jugozahodu tik Pocinovic. Vrhov Havronice, Piplolca, Hudiče in Holega vrcha ni bilo videti v sivini oblakov, v katere so se povsem zagrnile »Devicje grudi« in ostali sumavski velikanj, tvorec mogočno ozadje.

Po napetosti nekaj dni, po mučnem pohodu v takem vremenu so suhe, tople in zlasti gostoljubne pocinoviške hiše bile možem in vsem beguncem nadvse prijetne. Večna jih je, ko so komaj nekaj zažili, omahljna utrujena na ležišče in takoj zaspala. Na rihiti pa pri starem Serlovskem, kjer so se zbrali najveljavnejši domačini in sosede, so še dolgo svetili. —

Tudi nekaj Lhotčanov, ki so pred Pocinovicami krenili v bližnjo vas, je bilo tukaj in so se vračali domov šele pozno pod noč, noseč s seboj trdno odločitev vseh, da se ne podajo nič Lamingerju nisi vojski, ki je bila, kakor so mislili, poslana nadnje.

PEŠJANI

Restoracija Mitrleha Aleša Alois Jirásek.

»No, pa se hočete še bojevati?« je vzkliknil Syka ter pri tem z desnico pokazal na vojsko, ki se je očitno pripravljala za napad.

»Močič, sem ti že rekel!« je kričal Příbek. »Nič se ne bojte! Kdor je pravi Chod, za mano!«

Mnogi so mu odsvetovali ter branili njemu in njegovim pristašem.

»Pustite jih, naj gredo mledovati!« je vzkliknil mladi Serlovský. »Pojde z nami, tam se bomo bolje ubranili ko tu s temi —«

»Poje v Pocinovice! Poljte!«

Příbek je planil k zastavi in jo izruval z enim mahom iz tal.

V tem je pridrljal neki deček od Hamer